

I. İNSAN ve MİLLİ BİRLİK

Bu âlemin varlık sebebi olan insan, kendi hayatiyetini sürdürebilmek için bu âlemden faydalanma adına ona şekil vermeye çalışırken, en büyük engel yine kendisinden zuhur etmektedir. Bu nedenle insanoğlunun temel hedefi, kendisinden kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik, vereceği mücadeledeki muvaffakiyeti olmak zorundadır. Çünkü bu evrende insandan başka hiçbir varlık yoktur ki sürekli sorun üretsin. Unutmayalım ki insanın ürettiği bu sorunları çözecek olan yine İNSAN'dan başkası değildir.

Bu çerçevede ilk aşamada bireyin ve ikinci aşamada toplumun eğitimi, sağlıklı, uyumlu ve sorumluluğu önceleyen, en önemlisi kendi değerleriyle ve kendisiyle barışık bir yapıya kavuşması mutlak anlamda zorunluluk arz etmektedir. Aksi takdirde insan kendi varlığına kendisi kastetmiş olacaktır.

İnsanın ürettiği sorunun yine insan tarafından çözümü konusunda karşımıza çıkan en ciddi ve acı verici olay savaşlardır. Çünkü bu dünya gerçeğinde değişmeyen bir olgu var ki o da “Hak” ile “batıl” arasındaki mücadeledir. Bu nedendir ki geçmişten bugüne Dünya Tarihinde savaşların dışında kayda değer başka olaylara rastlamak bir hayli zordur.

Dolayısıyla insanın ürettiği sorunları yine insan çözerken, söz konusu taraflar arasında sorunun ciddiyeti ölçüsünde; müzakere-

ler, rekabetler, mücadeleler ve savaşlar yaşanmak zorunda kalmaktadır. Söz konusu karşı koymalarda muvaffakiyet elde edebilmek için her bir taraf, kendi içinde olabildiğince geniş ölçekli, güçlü bağlara dayanan, güveni esas alan, uyumlu, nihayetinde birliğe dayanan bütünleşmeyi, (Milli Birlik) gerçekleştirmek zorundadırlar.

A. Yapan ve Yıkan Yönüyle İnsan

Hakkında bilinmeyi, bilineninden çok daha fazla olan insan, bu âlemin hem varlık sebebi hem de en önemli öznesidir. Bu itibarla yaşadığımız dünyada; sosyal, siyasi ve iktisadi her ne kadar sorun varsa bunların kahir ekseriyetinin müsebbibi bizatihi insanın kendisi olduğu gibi söz konusu sorunları çözebilecek tek varlık yine insanın kendisinden başkası değildir.

Bu âlemin en donanımlı varlığı olan insanının; refahının, mutluluğunun, huzur ve güvenliğinin temini, hayatının asıl amacı ve sorumluluğu dâhilindedir. Ancak bu hedefe ulaşmada genel anlamda insanlığın yetersiz kaldığı mutlak bir gerçektir.

Çünkü geçmişten bugüne insanoğlu; cana ve mala gasp, hırsızlık, haksızlık, zulüm, terör ve savaş gibi ne kadar ağır travmalarla karşı karşıya kalmış ise bunların tek sebebi yine insanın kendisidir. Hatta insanlığın tarihte olduğu gibi bugün hala yaşamakta olduğu en zor hallerden olan; yoksulluk, sefalet ve açlığın yine en büyük sorumlusu insandan başkası değildir.

İnsanın; kendisini, yakın uzak sosyal çevresini ve ona bahşedilmiş olan Dünyadaki bütün nimetleri heba edercesine, sorumsuz ve saldırgan bir tarzda davranış sergilemesi, yukarıda bahset-

tiğimiz; içtimai, iktisadi ve siyasi sorunların ortaya çıkmasının asıl nedenidir. İnsanın sorun üretme de bu denli mahir olmasında, onun fıtratından gelen bazı zafiyetlerle birlikte, içinde yaşadığı sosyal çevrenin rolünü göz ardı etmek mümkün değildir.

Bu itibarla insanlığın hâlihazırda muhatap olduğu ve can yakıcı meselelerin üstesinden gelebilmek için öncelikle insanın, müspet ve menfî yönleriyle çok iyi anlaşılması ve bu çerçevede yapıcı, olumlu ve sorun çözücü yönlerinin geliştirip öne çıkarılması gerekmektedir. Bununla birlikte yine insanın, sorun üreten, yıkıcı ve negatif özelliklerini asgari düzeye çekecek, mümkünse ortadan kaldıracak ve yerine göre baskılayıcı önlemleri almak konunun bir diğer boyutunu teşkil etmektedir.

Bu Âlemin en donanımlısı ve buna bağlı, tek sorumlu varlığı olan insan, bu dünyadaki varlığı sürecinde sürekli tercihte bulunmak suretiyle hayatını yaşarken, kendi kişisel sorumluluklarının gereğini yerine getirip getirmeme konusunda yapıcı ve yıkıcı olma şeklindeki iki yoldan birisini tercih etmiş olmaktadır.

B. Birey ve Toplum

Her yönüyle mükemmel bir varlık olan insanın bu mükemmelliği ölçüsünde acizyet içinde olduğunu, bundan dolayı beden ve ruhun sürekli desteğe ihtiyaç duyduğunu da göz ardı etmek mümkün değildir. İnsanın sağlıklı ve verimli bir şekilde hayatını sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu söz konusu desteğin büyük bir bölümünü ancak çevresi vasıtasıyla temin edebildiği de bir gerçektir.

Bundan dolayı insanın, birey olarak tek başına hayatını sürdürebilmesi mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla belli bir sosyal yapının içinde yaşamak zorunda olan birey insanın, o sosyal çevreden ihtiyaç duyduğu bedeni, ruhi ve psikolojik desteği sağlıklı bir şekilde temin edebilmesi için kendisinin de söz konusu sosyal çevreye karşı sorumlulukları olduğunu kabul etmesi ve bunu yerine getirmesi kaçınılmazdır.

Bu çerçevede bireyin topluma, toplumunda bireye karşı sorumlulukları olduğunu kabul etmek zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla her ikisi arasında tam bir uyumun tesis edilmesi, söz konusu karşılıklı pozitif etkileşim için tek çaredir. Bu nedenle birey, kendi varlığı için ait olduğu sosyal çevrenin varlığı ve gücünün gereğine inanıp o istikamette bireysel yaşantısını kurgulamak zorunda iken, toplum da her bir bireyin sağlıklı ve refah içinde hayatını sürdürebilmesinin kendi sorumluluğunda olduğunu kabul edip ona göre sosyal davranışlar üretmek zorundadır.

Bu çerçevede birey ve toplum birlikteliğinin sağlanabilmesi için öncelikle toplumu bağımsız bir bünye ve kişilik gibi algılayıp, bireyleri ise o bünyenin birer hücreleri gibi kabul etmek yanlış olmayacaktır. Nasıl ki bir bünyedeki bütün hücreler o bünyenin bir bütün kişilik olarak varlığını temin ediyorlarsa, toplumdaki her bir bireyi de ilgili sosyal bünyenin birer hücresi gibi kabul etmek gerekmektedir.

Bu noktada bütün mesele bünye hücre uyumsuzluğunda ortaya çıkmaktadır. Düşünelim ki bünyeyle uyumlu olmayan bir kanser hücresi nasıl ki bütün vücudu sarıp onu yok edebiliyorsa, aynı şekilde toplumsal yapının genel özelliklerine uymayan bireyler ve onların oluşturduğu daha küçük sosyal gruplar da genel yapının varlığını tehdit edebilmektedirler.

Dolayısıyla bireyin varlığı toplumun varlığına, toplumun varlığı ise bireyin varlığına bağlı olduğundan her ikisi arasındaki sağlıklı ve güvene dayalı sosyal ilişkilerin tesisi için farklılıklardan ziyade ortaklıkları geliştirici sosyal politikaların oluşturulması önem arz etmektedir.

C. Toplum, Millet ve Milli Birlik

Fert olarak varlığını sürdürmesi mümkün olmayan insanın ihtiyaç duyduğu sosyal çevrenin en önemlisi ve küçüğü, şüphesiz ailesidir. İlk yıllarda temel ihtiyaçlarını karşılamakta kendisine yeterli olan aileden oluşan sosyal çevre, ileriki yıllarda yaş ilerledikçe çeşitlenen ve çoğalan ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla yeni ihtiyaçlardaki çeşitlenme ve artmaya paralel olarak sosyal çevrenin de genişlemesi kaçınılmaz olmaktadır.

İlerleyen yıllarda farklılaşan beşeri ihtiyaçların temini için gerekli olan daha geniş bir sosyal çevre için ailenin bir basamak üstü olan topluma ihtiyaç duyulmaktadır. Lakin nispeten dar kapsamlı sosyal bir yapı olan toplumun ihtiyaçları ve güvenliği için ise onun bir üst katmanı olan milletin oluşumu ve varlığı mutlak ihtiyaç haline gelmektedir. Çünkü bireyin varlığı için toplumun varlığı ne anlam ifade ediyorsa, toplumun varlığı için de onun daha büyük üst katmanı olan milletin varlığı ve birliği aynı derecede zaruret arz etmektedir.

Özellikle günümüz siyasi ve iktisadi şartlarında, büyük küresel güçlerin kendi aralarında, siyasi, iktisadi, askeri ve kültürel temelli çok değişik ittifaklar tesis etmek suretiyle mevcut hâkimi-

yet alanlarını çok daha genişletme çabası içine girdikleri açıkça görülmektedir. Hal böyleyken, özellikle İslam ülkelerinde yaşanan ilk yıllarda “Arap Baharı!” olarak ifade edilen; etnik, dini ve mezhep temelli ayrışma ve çatışmalar, çok vahim sosyal, siyasal ve ekonomik tahribata neden olurken, bu yaşananlara en ufak bir akli açıklama getirebilmek de mümkün değildir.

Bu çerçevede çok büyük küresel rekabet ve çatışmaların yaşandığı bir ortamda, özellikle bölgemiz insanın güven ve refah içinde varlığını sürdürebilmesi, tesis edecekleri sosyal ve siyasal yapının büyüklüğü ve gücü ölçüsünde mümkündür. Bu ise insanımızın ayrıştırıcı ve parçalayıcı mahiyette kimlik arayışına girmesiyle çözülebilecek bir mesele olmayıp, ancak büyümeyi ve gücü hedefleyen ortak menfaat ve tehdit algılarına göre şekil alan sosyal ve siyasal yapılanmalarla gerçekleştirilebilir.

Bahsetmeye çalıştığımız toparlayıcı ve birleştirici hep bir üst ortak kimliğin geliştirilmesini gaye edinen, milli birlik hedefinin amacı, siyasal projelerin daha geniş sosyal alanda etkin olmasını temin etmektir. Bu yaklaşımı basit bir örneğe dayandırmak, konunun anlaşılabilirliğine katkı yapacağı muhakkaktır. Açık bir deniz ya da okyanusta yol alırken, üzerinde olduğumuz deniz aracının büyüklüğü ve mukavemeti ile yol emniyeti arasında mutlak bir ilişki olduğu muhakkaktır. Küçük ve mukavemeti zayıf olan bir gemiyle yol alıyorsak en ufak bir dalga ya da fırtınada geminin su alıp alabora olması kaçınılmazdır. Söz konusu gemi büyüdükçe muhtemel dalga veya fırtınaya karşı koyma direnci de güçlü olacaktır. Burada amaç sağ salım karaya ulaşmaktır. Dolayısıyla önemli olan binilen geminin adı ve şekli değil, bizi güvenli bir şekilde limana ulaştırıp ulaştırmayacağıdır.

Bugünkü dünyadaki siyasi, iktisadi ve askeri rekabet ve çatışmaların, okyanustaki dalga ve fırtınadan daha az tehlikeli olduğunu ifade edebilmek mümkün değildir. Dolayısıyla, bireylerin varlığı ve refahı, ait oldukları sosyal ve siyasal yapının büyüklüğü ve gücüyle birebir ilgilidir. Bu itibarla yaşamak için farklılaşarak çatışıp ayrılmak yerine, ortak değerler etrafında birleşerek bütünleşip güçlenmek tek çare olsa gerek.

Genel anlamda aynı coğrafyada yaşayan, dolayısıyla ortak tarihi geçmişi ve gelecek beklentisi olan, bu beraberlik sebebiyle müşterek değerlerle aynı kültür ve medeniyeti sahiplenen, daha da önemlisi ortak dost ve düşmanlara sahip olan geniş toplumsal yapıları millet olarak tanımlamak mümkündür. Söz konusu ortak değerlerinin geçmişten bugüne, bugünden geleceğe aktarılmasında rol alan dil ise milletlerin varlığının olmazsa olmaz müşterek değerlerindedir.

Geçmişten bugüne milletlerin oluşumunda ortak dini inançlar mutlak anlamda gerekli bir faktör iken, etnik yapıdaki birliği, müşterek bir değer anlamında ortaklığı güçlendirici bir role sahip olmasına rağmen, olmazsa olmazlardan bir unsur olarak ele almak ne mümkündür, ne de doğru bir yaklaşımdır.

D. Var Olmak İçin Milli Birlik

İnsanın bu dünyadaki en önemli beklentisi ve hedefi, güven içinde yüksek bir refah seviyesinde değerleri istikametinde varlığını sürdürebilmektir. Bunun gerçekleşmesi ise mutlak surette iktisadi, siyasi ve askeri alanda güçlü olmaya bağlıdır. Güçlü olmanın en temel gereksinimi ise aidiyet halkasının büyüklüğüdür.

Çünkü tarihte ve bu gün nispeten küçük sosyal ve siyasal yapıların, dünya ölçeğinde etkili olabildikleri görülen bir vakıa değildir.

Kabul etmeliyiz ki bu dünya, mutlak surette iyi ile kötünün, Hak ile batılın mücadelesinin verildiği, bu bağlamda acımasız rekabetin, hatta zaman zaman milyonların sürgün yaşamasına ve yok olmasına neden olan savaşların yaşandığı bir çatışma ortamıdır. *Dolayısıyla güçlü olmadan, haklı ve iyi olmanın en azından bu dünya gerçeğinde herhangi bir anlamı olmadığı tam bir hakikattir.*

Bu âlemi yaratan Allah TEK olduğu için bu âlemde her ne yaratmış ise kendisinden farklı olması için çiftli sistem üzerine kurgulamıştır. Erkek dişi, gece gündüz, var yok, siyah beyaz, aydınlık karanlık, iyi kötü, dost düşman, günah sevap, cennet cehennem vb.

Bu nedenle yaşadığımız dünyada var olan herkesle anlaşip dost olmamız ve hiçbir anlaşmazlık olmadan kardeşçe sulh içinde hayatımızı devam ettirebilmemiz mümkün değildir. Dolayısıyla her sosyal yapının kendi varlığına bir anlam katarak mevcudiyetini devam ettirebilmesi için kendisine mutlaka bir karşıt, rakip tanımlaması zorunludur. Kendisi için tanımladığı düşmana (kötü) karşı verdiği mücadele ise onun varlığının sebebi ve dayanağı olacaktır.

Görüldüğü üzere her sosyal yapının varlığını sürdürebilmesi için anlamlı(!) bir düşmana (karşıta) ihtiyaç duyduğu bir gerçektir. Söz konusu düşmana (rakibe) karşı verilecek mücadelede galip gelebilmek ise mutlaka güçlü olmayı kaçınılmaz kılmaktadır. Söz konusu gücün kaynağı ise ülkede yaşayan bütün toplum kesimleri arasında, milli birlik şuurunun tesis edilmesine bağlıdır.

Kabul etmek zorundayız ki bir toplum veya millet kendi içinde sosyal barışı tesis etmeden yakın veya uzak tehditlere karşı koyması ve böylelikle kendi varlığını sürdürebilmesi mümkün değildir. Bunun en basit örneği, hasta bir kişinin hiçbir iş görememesidir. Çünkü her bir hastalık, vücuttaki hücrelerin bünye bütünlüğüne uygun tarzda çalışmamasından başka bir şey değildir. Diğer bir ifade ile bünyede “milli birliğin” olmaması, ferdin kendisini dış tehditlere karşı korumasına engel teşkil etmektedir.

Benzer şekilde bir ülkedeki bütün fertlerin, bireysel davranışlarını, toplumun genel çıkarlarını gözeterek gerçekleştirme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu itibarla ülkede iktisadi, siyasi ve kültürel politikalar, sosyal sorumluluktan uzak birey merkezli değil, ancak toplumun gelişmesi ve güçlenmesiyle bireylerin arzuladıkları güven ve refah seviyesini yakalayabilecekleri anlayışına uygun olmak zorundadır.

E. Milli Birlik ve İktisadi Gelişme

Yukarıda bahsedildiği şekliyle, toplumların güven ve refah içinde varlıklarını sürdürebilmeleri tamamen güçlü olmalarıyla mümkündür. Yoksa gerçek hayatta ben iyi, dürüst ve hakkaniyetli olayım, kimseye dokunmayayım kimse de bana dokunmasın düşüncesi ve beklentisi fazlaca saflığa kaçan yersiz ve bir o kadar da tehlikeli bir tavidir. Dolayısıyla yine yukarıda değinildiği üzere, karşıt ve rakip olmadan var olmak mümkün değildir. Bu nedenle var olmak için güçlü olmak tek çaredir. Bu gücün temel sermayesi ise milli birliğin tesis edilmesiyle ortaya çıkan ve ileriki bölümlerde detaylıca ele alınacak olan sosyal sermayedir.

Varlık için gücün ne anlam ifade ettiğini bir önceki başlık altında anlatmaya çalıştık. Burada ise güç dediğimiz sosyal enerji ve direnç ağlarının nasıl elde edilebildiği, bunun kaynağının ne olduğu üzerinde durulacaktır. Var olmanın enerji kaynağı olarak tanımlanabilecek olan güç, milli birlikle sağlanacak toplumsal dinamizmin yansıması olan; ileri teknolojiye sahip, içeride dayanışma ve dışarıda güçlü rekabete dayalı, üretken bir ekonomi ile elde edilebilecek bir direnç kaynağıdır.

Bütün bu izahatlardan çıkarılacak sonuç, varlığımızın sürdürülebilmesi için üretken, güçlü bir ekonomiye sahip olmanın tek çare olduğudur. Söz konusu güçlü bir iktisadi yapı için, klasik iktisat teorisine göre ihtiyaç duyulacak temel gereksinimler; üretim faktörleri olarak ifade edilen; emek, sermaye, doğal kaynak ve müteşebbistir.

Söz konusu üretim faktörleri basitçe ele alındığında görülecektir ki emek ve müteşebbisi insan ortak paydasında toplamak mümkün iken, doğal kaynak etrafımızda var olan her şey, bütün tabii varlıklardır. Sermaye ise önceki dönemde insanın doğal kaynağı işlemesiyle elde edilen gelirin dünden bugüne aktarılan bölümünden başka bir şey değildir. Esasta yine emek/insan ve doğal kaynak menşeli iktisadi bir değerdir.

Buna göre üretim faktörlerini; *asli* olanlar insan ve doğal kaynaklar ve *türetilmiş* olanlar sermaye ve müteşebbis şeklinde iki kategoride ele almak mümkündür. Böyle bir gerçekçi yaklaşım neticesinde görülecektir ki sermaye ve girişimci yetersizliğiyle itham edilen az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, esasen asli üretim faktörleri olan insan ve doğal kaynak yönünden diğer gelişmiş ülkelere çok daha avantajlı konumdadır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bu halinin sebebi olarak görülen yetersiz sermaye birikimi ve girişimci azlığı, sebepten ziyade bir sonuçtur. Çünkü gelişmiş ülkelerde bol olan bu iki faktör, iktisadi gelişmeyle birlikte elde edilmiş diğer bir ifade ile türetilmiş faktörlerdendir.

Dolayısıyla bilhassa finansal ve fiziki sermaye birikimi yetersizliğinden yola çıkarak yapılacak bir iktisadi gelişme programı baştan iflas etmiştir. Çünkü birincil hedef, eksik olan sermaye birikimini dışarıdan temin etmek değil, onu üretecek olan sağlıklı, donanımlı ve toplumuyla barışık dinamik bir nesil, insan yetiştirmektir. Kabul etmeliyiz ki her şeyin üreticisi tek varlık, temel asli üretim faktörü İNSANDIR.

Bu itibarla iktisadi gelişme için acilen, beşeri ve sosyal sermaye yönüyle donanımlı üretken ve toplumuyla barışık yeni bir neslin inşasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanması için tarihimizden **Ahilik Kurumu** ve **düşüncesi** ve **İbn-i Haldun'un Asabiyet Fikri** ile günümüz iktisadi yazınında son yıllarda önemli yer edinmeye çalışan güven temelli bir toplumun inşasını ve bunun doğuracağı iktisadi ve sosyal gelişmeyi konu eden **sosyal sermaye** kavramlarından yararlanmanın büyük önem arz ettiğinden şüphe bulunmamaktadır. Çünkü her üç olgu, esasen birey ve toplum ölçeğinde sağlıklı, eğitilmiş, donanımlı, güvenen ve güvenilen sosyal sorumluluk bilinci olan insanın yetiştirilmesini amaç edinmektedir.

Bu noktada şu gerçeği bir defa daha vurgulamakta yarar bulunmaktadır. Mevcut klasik iktisat teorisinde ülkelerin iktisadi kalkınmaları için, hep finansal ve buna bağlı fiziki sermaye birikimi esas alınırken, konunun asli unsuru olan **insan** faktörü bir bütün olarak büyük ölçüde göz ardı edilmektedir.

Dolayısıyla ÷lkemiz dâhil bütün az gelişmiş ve gelişmekte olan ÷lkelerdeki mevcut iktisadi zafiyetler, finansal ve fiziki sermaye yetersizliklerinden ziyade beşeri ve sosyal sermaye olarak ifade edilen insanın ihmalinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Şeyh Edebali'nin Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi'ye verdiği öğütlerden biri olan “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” fikri bir kez daha ön plana çıkmaktadır.